

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Desiderii Erasmi Roterodami Paraphrases In Novvm Testamentvm

Praemissa Est Io. Aug. Noesselt Historia Paraphraseon Erasmi Rot. In
Novum Testamentum

Erasmus, Desiderius

Berolini, MDCCLXXX

VD18 90514300

In Epistolam Pauli Ad Corinthios Priorem Argumentum Per Des. Erasmum
Roterodamum.

urn:nbn:de:gbv:45:1-14035

IN
 EPISTOLAM PAULI AD CORINTHIOS
 PRIOREM
 ARGUMENTUM
 PER
 DES. ERASMUM ROTERODAMUM.

Corinthus Achaiae metropolis olim erat, ob portuum commoditatem, est enim Isthmus, emporium rotius Asiae, tum celeberrimum, tum opulentissimum. Fere fit autem, ut eiusmodi civitatum mores multo sint corruptissimi, quod undique ex omni natione, non tam mores quam vitia solent importari, et magnam vitae licentiam negotiatorum genus sibi vindicat. Proinde Corinthii, tametsi praedicatione Pauli iam pridem evangelicam doctrinam accepissent, tamen adhuc ingenii vitaeque prioris vestigia nonnulla, ac reliquiae manebant, adeo ut periculum esset, ne per philosophos, crucis praedicationem, ut humilem et indoctam fastidientes, et pseudapostolos, ad Iudaismum invitantes, a Christi sinceritate alienarentur. Usque adeo ardua res est, et ab iis in quibus natus sis, et quibus diu assueveris, in alium hominem transformari. Quin divus Hieronymus in praefatione secundi libri com-

mentatiorum, quos scripsit in epistolam ad Galatas, testatur, sua etiamnum aetate apud Achaicos horum, quae Paulus Corinthiis obiicit, exstitisse reliquias, quum hodie satis esse putemus, aquula modo tingi, ut subito fias absolutus christianus. Paulus igitur sciens, non minoris esse virtutis parta tueri, quam parasse, filios suos, quos magno studio Christo genuerat; nam sesquiannum apud illos egerat, pari studio ad Christum revocat, et in evangelica doctrina confirmat, nunc apostolica saeviens auctoritate, corripuens, obiurgans ac minitans denique, nunc paterno affectu blandiens, atque exhortans, et necessariae reprehensionis acrimoniam laudis admixtu leniens, ac sapientum medicorum exemplo, amarum absinthii pharmacum praelito melle condulcans, singulisque malis opportuna admovens remedia. Primum opulentiae comes solet esse tumor ac ferocitas. Et inter feroces plerumque factiones oriuntur, dum nullus alteri vult cedere, et se quisque potiozem ducit. Ad haec opes comitatur luxus, et gulae studium. Luxus libidinem comitem trahit. Porro negotiatorum peculiaris est avaritia. Neque vero solum tuebant opibus Corinthii, verum etiam graecanae philosophiae supercilio, qua destitutos caeteros ut barbaros despiciebant. Tumoris erat, quod ex dignitate apostolorum, a quo quisque fuerat baptizatus, efferrent sese. Hinc illae dissidiorum voces, *ego Apollo, ego Cephae, ego Pauli*. Praeterea quod ne in conventiculis quidem solennibus satis inter eos conveniret, quum in donis spiritualibus sibi quisque placeret, et dum in eodem dono sibi nolunt (*) invicem cedere, tumultus et confusio nasceretur, adeo ut

(*) *Aliae: nollent*

in publico conventu mulieres etiam loquerentur, ac docerent. Porro luxus simul et tumoris erat, quod quoties ad sacrosanctam coenam convenirent, quam Paulus dominicam vocat, in qua maxime conveniebat praestare christianam concordiam, divites non expectatis tenuioribus cibum caperent, et usque ad temulentiam sese ingurgitarent, esurientibus caeteris, ut iam non solum dissidium illic esset et intemperantia, verum etiam indecora quaedam inaequalitas, quam dominica coena nesciebat. Iam partim tumoris, partim philosophiae vitium erat, quod Paulum quidam illorum, ut tenuem atque humilem, deinde ineloquentem et imperitum fastidirent. Proprium vero philosophiae fuit, quod resurrectionem mortuorum, fidei nostrae basim, in dubium vocarent. Luxus erat, quod promiscue vescerentur iis, quae tum simulacris daemonum immelabantur, non vitato offendiculo infirmorum. Libidinis erat, quae nusquam gentium regnabat impunitius, quam Corinthi, quod praeter alia repertus sit inter eos, qui patris uxorem, hoc est, novercam suam stupro contaminarint, nec huius auctorem flagitii e suo contubernio profligarint, quodque cum aliis flagitiosis christianis commercium habuerint, velut illorum vitiis faventes. Huc pertinet, quod praeter decorum et viri essent comati, et mulieres non vererentur, nudo capite conspici in coetu ecclesiastico, velut ipso corporis habitu mores effoeminatos ac delitias prae se ferentes. Avaritiae erat, quod non de fama, neque de capite, sed de re pecuniaria inter sese lites agerent, eo gliscente pecuniae studio, ut christiani rerum eiusmodi contemptum professi, apud ethnicos et impios iudices

litigarent, magno dedecore christiani nominis, et adeo non negligerent potius pecuniolae iacturam, ut ipsi ultro alios in huiusmodi negotiis circumvenirent. Postremo de matrimonio inter sese dissentiebant, iam tam asseverantibus quibusdam, christianis in totum a conjugio temperandum, quum viderent apostolos ab uxoribus suis abstinere. Morbos ostendi Corinthiorum, non omnium, sed quorundam, qui ne gregem universum contagio inficerent, Paulus his remediis occurrit. Primo loco praefatus fiduciam suam de futura illorum constantia in evangelio Christi, severius obiurgat ac docet, ne per contentionem humanam in hominibus gloriantur, sed per concordiam ex aequo gloriantur in Christo, cui uni accepta ferenda sunt omnia, obiter indicans fontem eiusmodi dissidiorum, animi tumorem esse. Proinde a supercilio mundanae philosophiae ad crucis humilitatem revocat, quae licet ostentationem non habeat, vim tamen et energiam habet. Indicat et auctores huius mali pseudapostolos, qui post Pauli abitum sese ingerebant, declarans se rectum iecisse fundamentum, cavendum ne illi superstruerent, quod paulo post esset demoliendum, hoc est, ne quid discerent Corinthii, quod mox esset dediscendum. Deinde ceu pater cum filiis exostulat, quod huc pro-
vecti sint magnitudinis, ut iam auctorem suum velut humilem contemnant, nihil non perpetientem evangelii gratia, cui ob id ipsum magis etiam favere conveniebat. Hortatur autem filios, ne degenerent a patre, neu ultro se paedagogis in servitutem dedant. Atque haec quidem potissimum agit capite primo, secundo, tertio et quarto. Porro quarti finis ad quinti initium

mihî videtur pertinere. De incesto præcipit, et publico consilio decernit, vitandam hominis consuetudinem, partim quo pudore correctus resipiscat, partim ne huius contactu caeteri inficiantur. Admonet autem non hunc modo vitandum, verum etiam omnes, qui falso titulo christiani, manifestis flagitiis essent infames. Nam ethnicos (*) non ita oportere vitari, vel quod nostra non referat quales illi sint, vel quod passim essent flagitiosi, ut omnes vitandi fuerint ei, qui flagitiosos vellet effugere. Haec agit capite quinto. Tertio de litibus admonet, si quid huiusmodi quaestionum inter ipsos natum esset, quod ipsum tamen inter christianos foedum videretur, ob pecuniam, quae nobis debeat esse vilissima, contendere, ne res eo procedat, ut ethnici iudices adeantur, sed ipsi per arbitros quoscumque rem inter se transigant. Idque agit capite sexto, cuius magna pars ad septimum pertinet, mea quidem sententia, nimirum ab eo loco, quo de matrimonio tractaturus, inter caetera vitia, scortationem, adulterium, et masculam venerem damnat, idque profequitur sub initium proximi capitis: *Nescitis quod membra vestra templa sunt Christi?* Quarto loco præcipit de matrimonio, de viduitate, de impari connubio, de divortiis, de virginitate, obiter admonens ob susceptum Christianismum non esse mutandum externum vitae statum. Totoque hoc sermone ita hortatur ad coelibatum et continentiam, ut tamen coniugii remedium non adimat iis, quibus opus est. Hoc agitur capite septimo. Quinto docet carnes immolatas simularis, re nihil differre a caeteris carnibus, et tamen ab his abstinendum, si periculum sit, ne quis ethnicus

Z 4

(*) Alia addit: *flagitiosos.*

aut christianus infirmior, ex eo quod vesceris existimet te simulacrorum assentiri culturae. Ab his et huiusmodi vitiis veterum exemplo deterret. Idque agit capite octavo ac rursus capite nono. Nam in medio exspatiatur in commendationem sui, tacite se praefrens caeteris apostolis, etiam summis, qui solus omnium Corinthiis gratis impartierit doctrinam evangelicam. Sexto docet quid oporteat observari in conventu publico christianorum, ne viri sint comati, ne mulieres nudo capillitio, tum in dominico convivio fervetur communitas et aequalitas, neque enim illic agi negotium ventris, quod domi rectius agatur, sed mysticis epulis repraesentari coenam dominicam. Praeterea monet, ne quis ob dotem spiritualem sibi placeat, sed suam quisque dotem in commune conferat commodum, exemplo membrorum corporis; exhortans, ut reliquis quidem donis, quae contigerunt, recte utantur, praecipue tamen enitentur ad caritatem, sine qua reliqua adeo nihil conducant, ut officiant etiam. Porro quum inter dona spiritus caritati primas tribuerit, proximas tribuit prophetiae, sic enim vocat enarrationem arcanae scripturae. In hac admonet vitandum esse tumultum et confusionem. Id fore, si vicissim et pauci dicant, mulieribus interim silere iussis, adeo ut nec discendi gratia rogare liceat in coetu. Haec agit capite decimo, undecimo, duodecimo, decimo tertio, et decimo quarto. Septimo loco variis argumentis adstruit resurrectionem mortuorum, declarans qualis et quibus modis sit ea futura. Atque id quidem capite decimo quinto. Postremo capite familiaria quaedam subiicit, de collatione pecuniae in subsidia pauperum,

de suo ad Corinthios reditu. Postremo Timotheum et alios aliquot illis commendat. Divus Ambrosius putat hanc non esse primam epistolam, quam Paulus scripserit Corinthiis, illam opinor coniecturam sequutus, quod capite quinto: *Scripsi, inquit, vobis in epistola, quasi prius alteris literis super hac re ad illos scripserit, etiamsi graeci interpretes dissentiunt. Hanc missam putant per Timotheum, cuius semel atque iterum facit mentionem, simulque per Stephanam, Fortunatum, et Achaicum, quos illis commendat. Rursus alii putant ab Epheso missam, quod in calce scribat: Permanebo autem Ephesi usque ad pentecosten. Alii e Philippis, nam hanc inscriptionem habent Graecorum codices. Nec mihi coniectare licet, quid sequuti sunt qui ita senserunt, nisi colligunt ex itinere scriptam, ob ea quae scribit Paulus: Veniam autem quum Macedoniam pertransiero, nam Macedoniam pertransibo. Ac mox: Nolo enim vos modo in transitu videre.*

ARGUMENTI FINIS.

PARAPHRASIS
IN EPISTOLAM AD CORINTHIOS
PRIOREM

PER

DES. ERASMUM ROTERODAMUM.

CAPUT I.

PAulus non pseudapostolus, nec usurpator apostolici muneris, quales apud vos sunt quidam, sed adscitus ad hanc functionem, ut Christi legatus essem, non legatus hominum. Adscitus autem non meo merito, sed tantum, quia sic visum est benignissimo Deo patri, ut meo ministerio filii gloria diffunderetur, ne quid forte vos huius apostoli poeniteat, aut alios desideretis. Paulus igitur ille vobis non ignotus, simulque mecum religione frater, muneris societate collega Sosthenes, epistolam hanc scribimus, non factionibus ac dissidio decertantibus, sed ecclesiae congregationi, quam Dei, cuius iussu fungor hac legatione, bonitas unanimi concordia, mutuaque, sicuti christianis dignum est, caritate conglutinavit Corinthi, novam ac coelestem urbem in veteri condens, et ex humano populo coelestem substituens, videlicet repurgatum a pristinis vitiis et cupiditatibus, fastu divitiarum, supercilio philosophiae, reliquisque morbis, unde solent inter mortales pullulare dissidia ac digladiationes, a quibus oportet longissime abesse, quos idem Deus, idem assertor Christus, idem baptismus, eadem religio, idem praemium, tot modis connectit et copulat. Pristinæ vitæ vitia